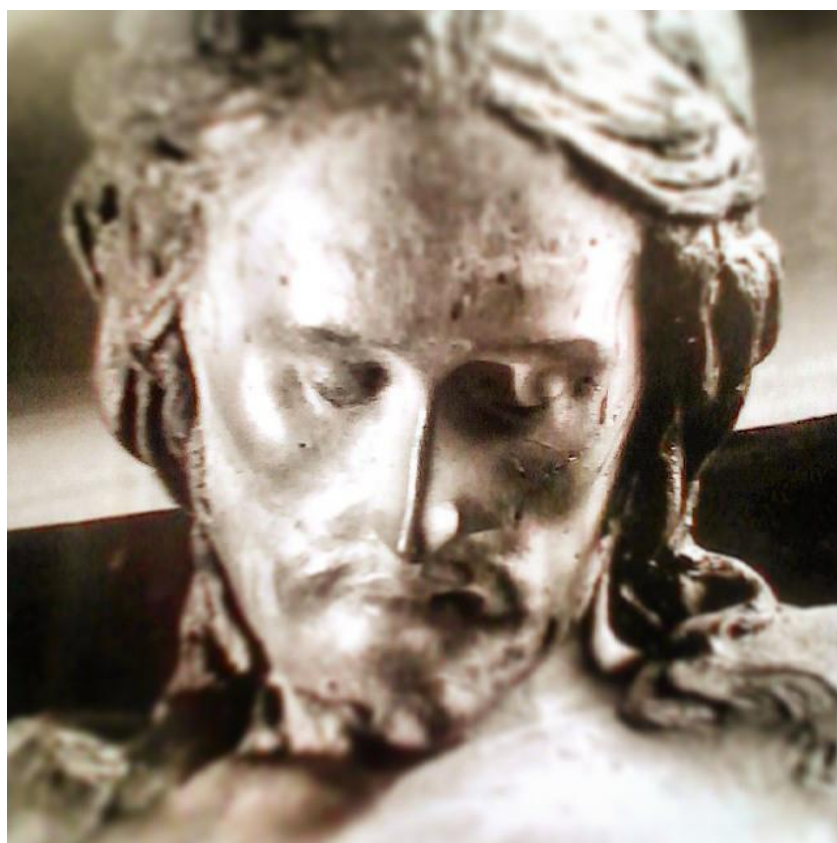


Asztalos Alíz

Missa Deus

Die Heilige Große Messe



Soli Deo Gloria

Budapest, 2013-2021 (Drafts: Since 2003)

Copyright Reserved © ARTISJUS (Hungary)

Missa Deus

Die Heilige Große Messe

Dedicated to Ludwig van Beethoven

I. Kyrie

II. Gloria

III. Credo

IV. Sanctus

V. Hosanna – Benedictus – Hosanna

VI. Agnus Dei

Instrumentation/Hangszerelés

Woodwinds

2 Piccolos
 3 Flutes
 3 Oboes
 2 Clarinets in A
 2 Clarinets in Bb
 2 Bassoons
 2 Contrabassoons

Brass

4 Horns in F
 3 Trumpets in C
 2 Tenor Trombones
 2 Bass Trombones
 2 Tubas

Percussion and Drums

Timpani
 Tam-tam

Vocal Soloists (SATB)

Coloratura Soprano (Solo)
 Alto (Solo)
 High Tenor (Solo)
 Bass (Solo)

Choir (SATB)

Strings

String Soloists

Violin I
 Violin II
 Viola
 Violoncello
 Contrabass

Soli Deo Gloria

Asztalos Aliz¹

MISSA DEUS

Die Heilige Große Messe

Nr. 1.

Kyrie

Bibliai mottó:

- „*És monda Isten Mózesnek: VAGYOK AKI VAGYOK.*”
(Ószövetség, Mózes II./3:14)

Műleírás

A *MISSA DEUS Die Heilige Große Messe* nyitótétele úgy gondolom, hogy nagy ívekben az *Isteni Törvény* zenében való kifejeződése – akár utalhatunk itt az ószövetségi Biblia azon részére, amikor Isten Mózesnek kinyilvánította Törvényét, és Mózes a kőtáblára véste azt. Mindemellett egyben ez a zene részemről egy mélyen őszinte *keresztény-hitvallás*. Tulajdonképpen egy szigorú, „A-B-A variáns” formájú, drámai hangvételi, gondosan felépített katedrális. A *Drammatico pesante – Tema* rész, melynek során a kórus először hangzik fel, egy drámai hangvételi könyörgés: „*Kyrie eleison!*” („*Uram irgalmazz!*”) és egyben egy zenei „katedrális-építés”. Jellegzetessége a fokozatosan építkező akkordikus szerkezet, mindemellett az *orthodox*-hagyomány súlyos, telt, erőteljes hangzásvilága. Zenekari – legfőképpen fafúvós-, és szóló hegedű – kísérete erősen ornamentikus jellegű – szemben a kórus, a vonósok és a rezesek fokozatosan építkező akkordikus jellegével. E rész egyben kifejezheti a Szent Biblia eme példázatát: „*Szentek legyetek, mert én az Úr, a ti Istenetek szent vagyok.*” (Ószövetség, Mózes III./19:1) Az ezt követő *Eroico passionato* téma zenei kérdések-válaszok (szólisták-kórus) felsorakoztatása – a személyes Istenkeresést szolgáltató meg. Ezek után újból felcsendül a kezdetekben megszólalt kórus-téma (*Tema*), most *Religioso misterioso* karakterben, az eredeti drámai, súlyos motívumot variálva-ornamentizálva, változatos, mozgalmas zenekari kísérettel. Az átvezetés után következik a *Religioso espressivo – ma sotto voce* rész, melyet szólóénekesek (S/T) tolmácsolnak, misztikus, vallásos érzülettel átítva. Ez a zenei fejezet quasi az ősi, fennhangon énekelt *héber-, avagy szláv-orthodox* dallamok világát idézi – klasszikus formában, visszafogott zenekari kísérettel megkomponálva. A következő, *Estatico misterioso* karakterű részt talán nevezhetnénk „*Égő csipkebokor*”-motívumnak is: „*És monda Isten Mózesnek: VAGYOK AKI VAGYOK. És monda: Így szólj az Izráel fiaihoz: A VAGYOK küldött engem ti hozzátok.*” (Ószövetség, Mózes II./3:14) A vonósok lassan szárnyaló vezérmotívuma, a kórus és szólisták kérdés-felelete, a mély basszusok támpillérje, és a harmóniák változatossága egyfajta Isteni lángolást fejeznek ki – ahogyan a Biblia szerint a csipkebokor felgyulladt, de nem égett el, hanem Isten szelleme szólt belőle Mózeshez. A harmóniák változatossága a transzcendencia és a *keresztény* spiritualitás világába kalauzol bennünket. Itt csendül először fel a „*Christe eleison!*”-motívum („*Krisztus kegyelmezz!*”), melyet az énekes szólisták (SATB) és a kórus tolmácsolnak,

¹ Asztalos Aliz zeneszerző és zongoraművész 2015-ben a budapesti Liszt Ferenc Zeneakadémián szerzett zongoraművész-, tanár Mesterdiplomát; 2022-től az Alkotó Muzikusok Társaságának rendes művész tagja; kompozícióit az Egy Hangversenyteremért Alapítvány publikálja 2020-tól: <https://hangverseny.hu/hu/brand/27-asztalos-aliz>
Official Website: <https://asztalosaliz.wixsite.com/composerasztalos>

időnként igen magas regiszterben. Így immáron a *Krisztus – a Messiás* szelleme is megjelenik a zene harmóniákban gazdag, *Estatico misterioso* karakterű, transzcendens jellege által. Ezek után következnek az átvezető részek, a már ismert zenei motívumokkal. Az ezt követő *sotto voce ma espressivo* motívum az eredeti téma egyszerűsített változata, kevesebb ornamentikával, izgalmas vonós-*pizzicatók*-kal, quasi *semplicemente* karakterben. A következő *subito piano* rész, a szólóénekesek (SATB) részéről *dolcissimo* előadói utasítással, egyben virtuóz fuvola és hegedűszólóval vezet el bennünket a statikus, fafúvós-triolákkal megtűzdelt *Drammatico intensamente* témához. Ez később beletorkollik az újból fölcsendülő, *Estatico misterioso* („Égő csipkebokor”) motívumba, ennek a fafúvósok és az üstdob által ritmizáltabb változatába. Ezek után következik a *Tutti – Eroico molto* átvezető rész. Ez elvezet bennünket a *Krisztus* megdicsőülését (*Christe eleison!*) szimbolizáló, hosszabb zenei motívumba, amely tulajdonképpen a kezdő-, és az „Égő csipkebokor”-motívum egybekomponált változata, a kórus és az énekes szólisták (SATB) által közvetített kérdés-válaszokkal, hangnemi-, és hangszerelési változatosságokkal – szimbolizálva *Krisztus* heroikus teljhatalmát (*Tutti – Appassionato eroico e pesante*). Egy rövidebb, énekes szólisták (SATB) által felhangzó, *Sotto voce* karakterű átvezető rész után, a visszatéréshez érkeztünk el, melynek *A-variáns* formája miatt a kezdetekben tulajdonképpen nem történik zenei átdolgozás, változás – kivéve a 362. ütemben megszólaló *nápolyi szext-akkordot*, és az „Égő csipkebokor”-motívum újbóli ritmizálását. A 379. ütemben megtörténhetne a mű lezárása, egy C-ben lévő, üres *kvint-akkorddal*, de ehelyett az énekes szólisták (SATB) tovább viszik a mű menetét, majd a vonósok quasi *héber*-, ill. *keleti* jellegű, felfelé törekvő dallamíve elvezet bennünket a végkifejlethez, a kórus *fff*-ban történő felkiáltásához – egy végső katarzishoz, és a *Kyrie* tétel befejezéséhez.

Asztalos Aliz

Budapest, 2022/02/15-27

Kiegészítés: 2022/03/13



Nr. 1 Kyrie – YouTube felvétel

<https://www.youtube.com/watch?v=FgKGG84XHXy>



Nr. 1 Kyrie

Composer: Aliz Asztalos
 Completed: Budapest, 2013-2019.
 Completed Version: Budapest, 2019.
 Text: Traditional Latin Mass Liturgy
 Copyright Reserved by ARTISJUS (Hungary)

Pesante - Moderato drammatico e grandioso passionato $\text{♩} = 100$

Tutti - fortissimo

molto crescendo

2 Piccolo
 Flute I, II

2 Flutes
 Oboe I, II

2 Oboes
 Clarinet in B I, II

2 Clarinets in B
 Bassoon I, II

2 Bassoons
 Contrabassoon I, II

2 Contrabassoons
 Horn I, II, III

3 Horns in F
 Trumpet in C I, II

2 Trumpets in C
 Tenor Trombone I, II

2 Tenor Trombones
 Tuba I, II

2 Tubas
 Timpans

Coloratura Soprano (Solo)
 Alto (Solo)

High Tenor (Solo)
 Bass (Solo)

Choir

Pesante - Moderato drammatico e grandioso passionato $\text{♩} = 100$

Tutti - fortissimo

molto crescendo

2 Solo Violins
 Violin I

Violin II
 Viola

Violoncello
 Contrabass

Asztalos Aliz

MISSA DEUS

Die Heilige Große Messe

Nr. 2.

Gloria

Bibliai mottó:

- „Nékem adatott minden hatalom mennyen és földön.”
(Újszövetség, Máté 28:18)

Műleírás

Rövid mondatokban, illetve rövidebb-hosszabb leírásokban mindezeket a változatos karaktereket fejezi ki a *Gloria* tétel. Íme, a zene mondanivalója összefoglalva:

I. GLORIA IN EXCELSIS DEO

- *Maestoso grandioso con moto*

Az Isteni Fény, az Isteni Hatalom kifejeződése zenében, ragyogó, boldog D-dúr hangnemben megkomponálva.

- *Moderato e molto passionato*

Mély áhítat, leborulás a Mennyei Ország előtt, majd az *Úrfelmutató-motívum* (*Jesu Christe!*).

- *Animato con moto – subito piano*

Az Angyalok kara, szárnyalás a végtelenben.

- *Maestoso grandioso con moto*

Ismét a Fények zenéje, hangnemi változatosságokkal.

- *Moderato molto passionato e misterioso*

A Szentek áhítatosságát fejezi ki a zene *religioso-misterioso* karaktere.

- *Maestoso con moto*

Repülés az Univerzumban, a Szentséggel való közösségvállalás zenéje.

II. GRATIAS AGIMUS TIBI

- *Poco piangendo*

Az Istenhez való rövid felkiáltás.

- *Grazioso cantabile – ma espressivo*

A Szentségesek által való hálaadás dallama.

- *Eroico amabile con forza – Tutti*

Az Isten heroikus hatalmának zenében való kifejeződése.

- *Molto drammatico*

Átvezető rész az ismételt hálaadáshoz.

- *Grazioso cantabile – ma misterioso; Espressivo cantabile*

Ismét hálaadás, most a Szentséghez közelítő ember ad hálát Isten nagy dicsőségéért.

- *Eroico amabile con fuoco*

Ismét a heroikus F-dúr téma, az Isteni Hatalom győzelme a világ felett.

- *Molto drammatico*

Átvezető rész.

- *Grandioso pesante*

Súlyos, *pesante* karakterű rész, amely az Atya Királyságát hirdeti.

- *Maestoso grandioso con moto*

A D-dúr kezdőmotívum visszatérése, egyben a II. rész lezárása.

III. DOMINE FILII UNIGENITE

- *Largo dolcissimo amabile*

A *Krisztus* iránti áhítat zenében való kifejeződése.

- *Dolcissimo amabile*

A Szűzanya rátekintése a gyermek *Krisztusra*.

- *Appassionato amabile*

A *Krisztus* iránti szenvedélyes szeretet.

- *Grandioso doloroso*

Az egyszülött Fiú dicsőítése.

- *Eroico e molto appassionato*

Az *Úrfelmutató-motívum* (*Jesu Christe!*).

- *Animato con moto*

Templom-építés a kórus felhangzása által.

- *Moderato maestoso ma amabile estatico*

Kiáltás az Úr szerelméért.

- *Etereo piangendo*

Vágyakozás a *Krisztus* szerelméért, a *Krisztus* Istennel való egylényegűsége.

- *Sotto voce*

Alámerülés a teljes áhítatba, és bűnbánatba: „Te elveszed a világ bűneit, irgalmazz nekünk.”

IV. QUI TOLLIS PECCATA MUNDI

- *Doloroso piangendo – Appassionato religioso – Sotto voce*

- *Drammatico passionato e pesante doloroso*

- *Serioso molto – Sotto voce*

„Te elveszed a világ bűneit...”

A teljes bűnbánat zenéje, alászállás a Lélek legmélyebb, legtitkosabb rejtelseibe. A kín és a szenvedés itt felemelkedéssé, megdicsőüléssé alakul át. A szenvedés által tehát a Lélek megdicsőülhet, és felemeltethet. Az utolsó taktusok („*Suscipe deprecationem nostram*”) kifejezhetik az Isten előtti tökéletes leborulást, és a teljes alázatosságot.

V. QUI SEDES AD DEXTERAM PATRIS

- *Animato amabile con moto e molto ritmico*
- *Euforico con moto*
- *Estatico felice (fortissimo)*
- *Eroico molto*
- *Adagio intimo (Sotto voce)*
- *Estatico etereo (Sotto voce sempre)*
- *Moderato grandioso e pesante drammatico*
- *Maestoso*
- *Animato con moto*

Eme zenei fejezet kifejezhet egyféle féktelen örömet, eksztatikus hangulatot, olyan, mint a hirtelen felizzó tűz, s mint mikor a Szent Szellem kiárad az egész világra. Az *Estatico felice* résznél a kórus és az énekes szólisták (SATB) szinte az Egekbe kiáltják e liturgiát: „*Te az Atya jobbán ülsz, irgalmaz nekünk*” (*Qui sedes ad dexteram Patris, miserere nobis.*). „*Mert egyedül te vagy a Szent, te vagy az Úr, te vagy az egyetlen Fölség, Jézus Krisztus.*” (*Quoniam tu solus Sanctus, Tu solus Dominus, Tu solus Altissimus, Jesu Christe*) – szól tovább a mise liturgia időnként a végtelenbe énekelve, gazdag zenekari kísérettel (*Eroico molto* rész), majd az Istenség előtt leborulva *Adagio intimo (Sotto voce)* karakterben. „*Te vagy az Úr*” (*Tu solus Dominus*) éneklük az énekes szólisták (SATB) itt *Estatico etereo (Sotto voce sempre)* előadói utasítással. „*Te vagy az egyetlen Fölség, Jézus Krisztus*” (*Tu solus Altissimus, Jesu Christe*) tolmácsolja a kórus és az énekes szólisták (SATB) még nyomatékosabban *Moderato grandioso e pesante drammatico* tempó-, és karakter jelzéssel. Majd a *Maestoso* résznél következik ismét az *Úrfelmutató-motívum (Jesu Christe!)*. Végül elérkeztünk az *Animato con moto*, virtuóz átvezető részhez, mely beletorkollik a *Cum sancto spiritu* („*a Szentlélekkel együtt, az Atyaisten dicsőségében*”) *Fugato*-témába. Így a *Gloria* tétel V. része le is zárul, amely egyféle Szent elragadtatást fejez ki, és a mennyei szférák zenei megjelenítése.

VI. CUM SANCTO SPIRITU (*Fugato Nr. 1.*)

- *Moderato e dolcissimo amabile*
A Szentlélek szelíd eljövetele, boldog D-dúrban megkomponálva.
- *Grandioso solennemente (Theme Variation)*
Ünnepélyes Szentlélek-dicsőítés, majd a taktusok lezárása – a már többször elhangzott zenei kérdéssel.

VII. CUM SANCTO SPIRITU (*Theme variation by Soprano Solo*)

- *Poco piangendo*
A Szentlélek éteri manifesztációja.
- *Grandioso maestoso*
Az Istenfélő ember imája, az univerzális szférák zenéje.

VIII. CUM SANCTO SPIRITU (*Fugato Nr. 2.*)

- *Dolcissimo amabile*
A Szentlélek eljövetele a kórus által tolmácsolva, ornamentizálva.
- *Eroico solennemente con forza (Theme Variation)*
Az ünnepélyes Szentlélek-eljövétel, az előző *Solennemente* téma (*Grandioso solennemente*) variációja.
- *Maestoso pesante*
Zenei kérdés, Isten válaszára várva.

IX. AMEN

- *Grandioso pesante*
- *Moderato con moto*
- *Dolcissimo cantabile ma poco eroico*
- *Grandioso pesante*
- *Accelerando – Crescendo poco a poco*
- *Allegro felice con fuoco*

A *Gloria* tétel végső, ünnepélyes, mondhatni eksztatikus lezárása, „Amen” – „Úgy legyen”. Beleegyezés az Isteni akaratba, bizalom a teljes Isteni gondviselésben. A *Gloria* tétel lezárása örömnéppé válik az *Allegro felice con fuoco* karakterű végső, virtuóz, C-dúr befejezés által.

Asztalos Aliz

Budapest, 2022/02/23-27



Nr. 2 Gloria – YouTube felvétel

<https://www.youtube.com/watch?v=FCgghX6Rws>



Nr. 2 Gloria

Composer: Aliz Asztalos
 Composed: Budapest, 2013-2020.
 (Drafts from 2003.)
 Text: Traditional Latin Mass Liturgy
 Copyright Reserved by ARTISJUS (Hungary)

I. GLORIA IN EXCELSIS DEO
 Maestoso grandioso con moto - Tutti $\text{♩} = 118$

2 Flute
 Ob. I, II, III
f marcato

3 Oboe
 Ob. I, II
f marcato cantabile

2 Bassoon
 Bas. I, II
f marcato

2 Contrabassoon
 Con. I, II
f marcato

3 Horn in F
 Ho. I, II, III
f marcato

3 Trumpet in C
 C Tr. I, II, III
f marcato

2 Tenor Trombone
 Ten. I, II
f marcato

2 Tuba
 Tu. I, II
f marcato

Timpani
f marcato

Colonna Sonora (Choir)
 Ch.

Alto (Choir)
 Alto

High Tenor (Choir)
 High Tenor

Base (Choir)
 Base

Choir
 GLO - RI - A
 GLO - RI - A
 IN EX - CEL - SIS DE - O IN EX - CEL - SIS DE - O
 E - T IN

I. GLORIA IN EXCELSIS DEO
 Maestoso grandioso con moto - Tutti $\text{♩} = 118$

2 Violini (Choir)
 Viol. I
f marcato

2 Violini II (Choir)
 Viol. II
f marcato

2 Violoncelli (Choir)
 Violoncello
f marcato

Violini I
f marcato

Violini II
f marcato

Viola
f marcato

Violoncelli
f marcato

Contrabbassi
f marcato

Tutti - fortissimo

Asztalos Aliz

MISSA DEUS

Die Heilige Große Messe

Nr. 3.

Credo

Bibliai mottók:

- „**Boldogok az irgalmasok: mert ők irgalmasságot nyernek.**”
- „**Boldogok, akiknek szívük tiszta: mert ők az Istent meglátják.**”
(Újszövetség, Máté 5:7-8)

Műleírás

- **INTRODUCTION**
- *Adagio misterioso e pesante drammatico*
Súlyos, drammatikus karakterű introdukción, bevezetés.
- **I. CREDO IN UNUM DEUM**
- *Misterioso euforico e luminoso*
Misztikus, fényes zeneiségű bevezető az Apostoli Hitvallásba.
- *Eroico drammatico con forza*
„Hiszek az egy Úrban, Jézus Krisztusban” – a heroikus győzelem jegyében.
- *Etereo misterioso e luminoso*
Az egyszülött Fiú iránti misztikus elragadtatás zenéje.
- **II. ET EX PATRE NATUM**
- *Drammatico religioso e pesante*
Dallamotívumok egymásra épülése, quasi *Fugato* jelleggel.
- *Luminoso statico*
„Az Örök Fény, az Örök Világosság” zenei kifejeződése.
- *Quasi „Pastorale”*
A természet és a madárdal („*Quasi canto di uccelli*”) – mint Isten teremtményeinek megjelenése. A 79. ütemtől az Univerzális energiákat közvetít a zene, az Univerzum tágasságát-szélességét quasi a vonósok nyújtott ritmusainak térbeli elhelyezkedése, kiterjedése tolmácsolja.
- **III. GENITUM NON FACTUM**
- *Eroico marcato ma religioso*
„Született, de nem teremtmény az Atyával egylényegű.” – így szól a zene, *Fugato*-ban összefoglalva.
- *Etereo luminoso e calmo (Ismétlés)*
(„Az Örök Fény, az Örök Világosság” zenei kifejeződése.)
- *Quasi „Pastorale” (Ismétlés)*
(A természet és a madárdal („*Quasi canto di uccelli*”) – mint Isten teremtményeinek megjelenése, később az Univerzális Hatalom zenei kifejezése.)

IV. PER QUEM OMNIA FACTA SUNT

- *Drammatico espressivo e cantabile delicatezza*
„És minden általa lett.” – tolmácsolják az énekes szólisták (SATB) e mondatot egyfajta „Kozmikus Valóságba” helyezve.
- *Calmo e dolcissimo delicatezza*
Gyengéd, szeretteljes, quasi „Amoroso” karakterű mély hitvallás.
- *Eroico felicemente con forza*
„Értünk, emberekért, a mi üdvösségünkért leszállott a mennyből.” – ujjong Tutti – a kórus, a szólisták és a zenekar *Felicemente con forza* előadói utasítással, majd következik egy talányos, misztikus, „Sfumato”-jellegű zenei lezárás.

V. ET INCARNATUS EST

- *Andante luminoso e calmo piangendo*
- *Subito forte*
- *Drammatico passionato*
- *Calmo semplicemente*
A születés előtti lét kifejeződése, egyben a „Fájdalmak Férfijává” való válás súlya, nehézsége: „Aki már megszületése által tudta, hogy Keresztet fog vállalni.” Végül egy *Calmo semplicemente* lezárással a mindezekbe való belenyugvás, beleegyezés: „A Te akaratod legyen meg, ne az enyém.”

VI. CRUCIFIXUS

- *Largo passionato e drammatico pesante*
- *Pesante drammatico e passionato – Quasi „Fanfare”*
- *Grandioso doloroso e pesante*
- *Calmo – Sotto voce*
- *Drammatico etereo e piangendo – Sotto voce*
- *Eroico pesante con forza*

A kezdetekkor megszólaló rezes-, és fafúvós fanfárok szimbolizálják *Krisztus* elfogatását. Majd következik egy ún. „*Sirató-téma*”, statikus lépéseivel. Ezek után *Quasi „Fanfare”*, kíméletlen drammatikával, szűkített akkordokkal és a kezdetekben nyújtott ritmusokkal, rezes-, és fafúvós fanfárok felcsendül a *Crucifixus*-motívum, amelyet először a kórus tolmácsol: „*Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato*” („*Poncius Pilátus alatt értünk keresztre feszítették*”). Majd mély fájdalommal, *quasi sotto voce* szólal meg a következő zenei frázis: „*Passus et sepultus est*” („*Kínhalált szenvedett és eltemették*”), melyet később az énekes szólisták (SATB) is közvetítenek, megjelenítenek, tolmácsolnak. Ezek után *Grandioso doloroso e pesante* karakterben hangzik el szinte az egész emberiség fájdalma, zenében megtestesülve, majd újból következik a *Crucifixus*-motívum, az énekes szólisták (SATB) tolmácsolásában (*sotto voce*) – visszafogott fájdalommal. A 272. ütemben most a kórus ismétli meg a már korábban elhangzott motívumot: „*Passus et sepultus est*” („*Kínhalált szenvedett és eltemették*”). Egy sirató-jellegű, *legatissimo doloroso* karakterű, szóló hegedű által eljátszott zenei átvezetés következik, majd újból felhangzik a korábbi „*Sirató-téma*”, amely később egy éteri *E-dúrban* is, a vonósnégyes által (*Quasi String Quartet*), majd *Tutti* is megszólal. Az elkövetkezendő hosszabb lélegzetű szünet később beletorkollik a „*Resurrection motif*”, avagy a „*Feltámadás-motívum*” először megható (*Misterioso amabile; Andante maestoso – Quasi „Resurrection motif*”), majd heroikus (*Grandioso e crescendo molto; Animato con forza – Molto crescendo; Eroico felicemente con moto*) karakterű „zenei színorgiájába”.

VII. „RESURRECTION MOTIF”

- *Misterioso amabile*
- *Andante maestoso – Quasi „Resurrection motif”*
- *Grandioso e crescendo molto*
- *Animato con forza – Molto crescendo*

VIII. ET RESURREXIT TERCIA DIE

- *Eroico felicemente con moto*
- *Amabile estatico e delicatezza con moto*
- *Eroico molto con forza*

IX. „RESURRECTION MOTIF” (*ism.)

- *Andante maestoso – Quasi „Resurrection motif”*
- *Grandioso e crescendo molto*
- *Animato con forza – Molto crescendo*

X. ET RESURREXIT TERCIA DIE (*ism.)

- *Animato amabile con moto e grandioso*
- *Dolce amabile e delicatezza estatico*
- *Eroico molto con forza*
- *Estatico passionato con moto*

A *Misterioso amabile* karakterű motívum készíti elő a *Feltámadás* zenéjének úgymond „zenei színorgiáját”. A további előkészítés lassan, biztosan történik, gondosan fel van építve. A 319. ütemtől kezdődik az abszolúte felvezetés, egy hatalmas zenei ív, amely a gótikus templomok gondosan felépített mennyezeti támpillérjeire emlékeztet, a következőkben is: A 327. ütemtől kezdve (*Grandioso e crescendo molto*) forrósodik föl a hangulat, majd egy B hangon alapuló domináns szeptimre épül fel a tökéletes, mondhatni orgazmikus, és teljességében ornamentizált fokozás (*Animato con forza – Molto crescendo*). Ez az Isteni teljhatalmat jelképező felvezetés beletorkollik a *Feltámadás* kirobbanó örömű, heroikus karakterű zenéjébe, melynek szövege: „*Et resurrexit tertia die secundum scripturas et ascendit in coelum*” („*Harmadnapra feltámadott az Írások szerint, fölment a mennybe*”). A kamarazene jellegű ismétlések, melyeket az énekes szólisták (SATB), és a vonósnégyes tolmácsolnak a vonósok (*Tutti*) „támasztékával” egyfajta fantasztikus, tavaszi, úgymond „*Pastorale-jellegű*” hangulatot közvetítenek, quasi madárdallal („*Quasi canto di uccelli*”), *Amabile estatico e delicatezza con moto* karakterben. Az egész *Feltámadás-zene* c-mollban történő, egyfajta statikus megismétlése az Isteni állandóságot jelképezi, itt megjelenhet *Szent Péter* alakja, aki „*a Kősziklának*” neveztetett. Ezek után következik „*Sedet ad dexteram Patris*” („*Ott ül az Atyának jobbján*”) motívum, egyfajta *végtelenség-zene*, mely jelképezheti, hogy *a Krisztus* tulajdonképpen a végtelen időig az Atya jobbján fog ülni, miután földi rendeltetését beteljesítette. Mindez *Estatico passionato con moto* karakterben hangzik el, szelíd, ugyanakkor hősiés *Asz-dúrban* megkomponálva.

XI. ET ITERUM VENTURUS EST

- *Grandioso eroico e molto pesante*
- *Quasi „Catarsi” – Energico estatico con forza*

A Credo tétel legkatartikusabb része: „De újra eljön dicsőségben, ítélni élőket és holtakat, és országának nem lesz vége”.

„Non erit finis”: az Univerzális hatalmú Isten tomboló, dicsőséges, végtelenség-zenéje.

XII. ET IN SPIRITUM SANCTUM

- *Allegro drammatico estatico con forza*
- *Energico drammatico con forza*

„Hiszek a Szentlélekben, Urunkban és életünkben, aki az Atyától és a Fiútól származik; akit éppúgy imádunk és dicsőítünk, mint az Atyát és a Fiút” („Et in Spiritum Sanctum, Dominum et vivificantem: qui ex Patre Filioque procedit. Qui cum Patre et Filio, simul adoratur et conglorificatur”) – a Szentlélek dramatikus felmagasztosulása, melynek erőteljes drammatikáját a ritmizált triolák adják meg. Először az *alt*, majd a *szoprán* énekes szólista dicsőíti a Szentlelket, majd a kórus által hangzik el a triolákkal megtűzdelt, robusztus karakterű dicsőítés. A 479. ütemtől, amíg az énekes szólisták (SATB) angyali hangja felcsendül („Qui ex Patre Filioque procedit”), újból megszólal a madárdal („Quasi canto di ucelli”), melyet a hegedűszóló tolmácsol. „Qui cum Patre et Filio, simul adoratur et conglorificatur” – így szól latinul a következő rész, melyet felváltva a kórus, és az énekes szólisták (SATB) tolmácsolnak, fennhangon megdicsőítve az Atyát és a Fiút.

XIII. QUI LOCUTUS EST

- *Moderato drammatico*
- *Eroico drammatico e pesante*

„Ő szólt a próféták szavával” – egyfajta *Fugato*-ba foglalva. Az 506. ütemtől felcsendül a már korábban is megszólalt egymásra építő-motívum.

XIV. ET UNAM SANCTAM CATHOLICAM

- *Religioso grandioso*
- *Drammatico appassionato e pesante*
- *Quasi „Filosofia” – Subito piano – Calmo misterioso – Legatissimo*

Sűrűn hangszerelt *katolikus-hitvallás*, majd egy izgatott, szenvedélyes felvezetés, késleltetett alterált hangokkal (*Drammatico appassionato e pesante*). Végül a *Quasi „Filosofia”-motívum*, melyeket a mélyvonósok szólaltatnak meg.

XV. ET EXPECTO RESURRECTIONEM

- *Adagio misterioso e cantabile*
- *Moderato grandioso*
- *Drammatico appassionato e pesante*
- *Quasi „Filosofia” – Subito piano – Calmo misterioso – Legatissimo*
- *Calmo sostenuto – Sotto voce*

„Vallom a holtak feltámadását és az eljövendő örök életet. Ámen” – egy grandiózus kezdet, vonós *pizzicatók*-kal, majd *Adagio misterioso e cantabile* szólal meg az énekes szólisták (SATB) által tolmácsolt zenei motívum, egy zenei kérdés, melyre a kórus válaszol, súlyos karakterben. Majd újból megszólalnak az énekes szólisták („*Et vitam venturi saeculi*”), és a madárdal („*Quasi canto di uccelli*”) is, ezúttal a piccolo, és a hegedűszóló tolmácsolásában. Végül megismétlődik, igen gazdag hangszerezéssel az „*Et expecto resurrectionem*”-téma, majd következik a *Drammatico appassionato e pesante* felvezetés, és a *Quasi „Filosofia”*-motívum. Végül egy *Calmo sostenuto – Sotto voce* zenei kérdéssel zárul a *Credo* tétel C-ben.

Asztalos Aliz

Budapest, 2022/02/23; 2022/03/12-13; 2022/03/18-20



Nr. 3 Credo – YouTube felvétel

<https://www.youtube.com/watch?v=MI2T-hkkLIIs>

Composer: Alix Axtalov
Source materials of the movement: 2003-2004.
Composed: Budapest, 2013.
Completed Version: Budapest, 2021
Text: Traditional Latin Mass Liturgy
Copyright Reserved by ARTISJUN (Hungary)

[illegible]

Asztalos Aliz

MISSA DEUS

Die Heilige Große Messe

Nr. 4.

Sanctus

Bibliai mottó:

- „*Mert az Úr, a te Istened emésztő tűz, féltőn szerető Isten ő.*”
(Ószövetség, Mózes V./4:24)

Műleírás

A *Die Heilige Große Messe* ezen súlyos karakterű tétele átível egy másik, kozmikusabb valóságba, dimenzióba. A tétel a *Nagy Isteni Integráció*, és az Univerzális Erők zenei kifejeződése. A mű kezdetének *homofón* jellege – akár a szobrászatban – a tömörszerűséget, az egyszerűséget, ezzel szemben mégsem a mérsékeltséget fejezi ki. Ahogy az Isten, ha úgy tartja kedve esőt, vihart, mennydörgést hoz e világra – ennél a tételnél sem maradhatunk meg egyfajta „mérsékelt Istennél”. Itt mennydörgésről, zivatarról, viharról és őserőről beszélhetünk. Mindezzel szemben egy ponton megnyílnak a fellegek, majd kisüt, fénylik a dicső Napkorong, amely a Jóisten üstökén ragyog („Az Egek megnyílnak – A Dicsőség Kapuja” nevezetű *Pesante grandioso* rész). Ez a komor, nehézsúlyú kezdet ellensúlyozása. De bizony egyre feszültebb lesz a zene hangulata, sötétednek a fellegek, majd egy rendkívüli fokozással visszatérünk a *homofón* főtémához – és újból jöhetnek a zenei mennydörgések, villámok, a kórus megbőszülten visszhangozza, éneklí a *Sanctus* főtémát, míg felhangzik az üstdobpergés. Mindez egy zenei tömb, egy zenei szobor, melyre fel vannak fűzve a harmóniak, a ritmusok, az ének és a szöveg. Mikor lecseng a *Sanctus* főtéma, új részhez érünk, melynek karaktere *Allegro drammatico ma tempestuoso*: „*És ímé a templom kárpitja fölétől aljáig ketté hasada; és a föld megindula, és a kősziklák megrepedezének; és a sírok megnyílnak, és sok elhunyt szentnek teste föltámad. És kijöven a sírokból, a Jézus föltámadása után bementek a szent városba, és sokaknak megjelenének.*” (Újszövetség, Máté 27:51-54) Akár a vihar, a zivatar, és a földrengés úgy tombol ez a rész, nyújtott ritmusaival, trioláival, majd a kórus magasztos felkiáltásával. Az *Egyetlen Isteni Hatalom* kifejeződése zenében, az Isten hatalmának jelképe ez a zenei anyag. Végül egy kórus felkiáltással zárul a tétel, hangszeres triolákkal körbe véve.

Isten megmutatta magát és teljhatalmát, felszította erejét, vihart, mennydörgést, földrengést hozott – így kibékült az emberrel.

Asztalos Aliz

Budapest, 2021/04/04

Húsvét Vasárnap



Nr. 4 Sanctus – YouTube felvétel

<https://www.youtube.com/watch?v=KppKpL5DD3w>
Nr. 4
Sanctus

Composer: Asztalos Aliz
 Source materials: Budapest, 2003-2004
 Completed Version: 2014-2021
 Text: Traditional Latin Mass Liturgy
 Copyright Reserved by ARTISJUS (Hungary)

Largo - Grandioso e molto passionato $\text{♩} = 60$ **subito piano e religioso**

2 Bass Trombones

2 Piccolo

3 Flutes

3 Oboes

2 Bassoons

2 Contrabassoons

3 Horns in F

2 Trumpets in C

2 Tenor Trombones

2 Tubas

Timpani

Tam-tam

Choir

Violin I

Violin II

Viola

Violoncello

Contrabass

SANC - TUS, SANC - TUS, SANC - TUS, SANC - TUS DO - MI - NUS DE - US SA - BA - OTH PLE - NI SUNT COE - LI ET TE - R - RA
 SA - BA - O - TH COE - LI

Largo - Grandioso e molto passionato $\text{♩} = 60$ **subito piano e religioso**

Asztalos Aliz

MISSA DEUS

Die Heilige Große Messe

Nr. 5.

Hosanna – Benedictus – Hosanna

Bibliai mottók:

- *„Térjete meg, mert elközelgetett a mennyeknek országa.”*
(Újszövetség, Máté 4:17)
- *„Én vagyok a világ világossága: aki engem követ, nem járhat sötétségben, hanem övé lesz az életnek világossága.”*
(Újszövetség, János 8:12)
- *„Mert az én igám gyönyörűséges, és az én terhem könnyű.”*
(Újszövetség, Máté 11:30)

Műleírás

A zenei tétel mondanivalója összefoglalva: az *Atya*, a *Fiú*, és a *Szentlélek* dicsőítése, mely által elérhetjük azt a tudatállapotot, mikor a legmélyebb fájdalmak, kínok, szenvedések átélése után is rendületlenül az *Atyát*, a *Fiút*, és a *Szentlelket* dicsőítjük. A mű kezdete után nem sokkal később megszólal egy „szférikus-apokalitikus” zene – trombita, harsona és oboa fanfárjaival, türelmetlen kürt-trioláival, madárdalra emlékeztető lekerekített fafúvós futamokkal – kifejezve a végidők hangulatát, melyet már mostanság megtapasztalhatunk. Elmerülünk a mélyben, a fájdalomban, a kínban, s a gyötrelemben, mégis a következőkben felhangzik az első *Hosanna* téma: ennek nyomán eljő az ígért korszaka, így az Égre és a Mennyekre tekintünk, és feledjük fájdalmainkat. „*In excelsis*” („a Magasságban”), éneklük a szólisták, kiemelve, magas regiszterben, feltekintve a mennyei szférákra, míg a kórus megalapozza *akkordikusan* a *Hosanna* témát. Egy tömör, úgymond extatikus kórus-összefoglalással be is fejeződik a *Hosanna-Benedictus-Hosanna* tétel első része. A következőkben felhangzik a *Benedictus* téma. Oly szelíden, lágyan, történik meg a bevezetés, mint ahogyan *Botticelli*, *Leonardo*, és a többi nagy reneszánsz mester megfestette a *Szenteket*. Ez a *Dolcissimo delicatezza* karakter végigvonul az egyébként drámai hangulatú *Benedictus*-on. A fafúvósok és a vonósok lekerekített futamai a madarak énekét idézik. A következő rész egy várakozásteljes, kitartott *Fisz-dúr* alapú akkord, közben felcsendülnek a trombiták és a harsonák triola-fanfárjai. Mindez beletorkollik a teljes tétel legkatartikusabb, *d-mollban* induló témáját megelőző részbe – egy rövidebb, drámai felvezetésbe. És elérkeztünk a katarzishoz, amely mint említettem *d-mollban* indul, trombita és harsona fanfárok, hosszabb fokozással, tetőpontja (*Domini!*) egy „A” hangra épülő *domináns szeptim* akkordon alapul. Majd következnek az átvezető részek. Már is visszatértünk a „*Hossanna in excelsis*” témához – újból a fellegek és az *Atya* felé tekintünk. Mikor már révülten, hosszasan, rendületlenül az Egek, s a Mennyek felé tekintenénk, ellensúlyozásképpen újból felcsendül a „szférikus-apokalitikus” téma, egy *F-dúr*, majd egy *Fisz-dúr* akkordra felfűzve, figyelmeztető trombita, harsona és fuvola fanfárjaival. Majd következik a végső felvezetés – és a végkifejlet, a *Szentháromság* megdicsőülése, végül egy elcsendesedett, *calmo* karakterű *D-dúr* lezárás.

Asztalos Aliz

Budapest, 2021/04/05

Húsvét Hétfő

Kiegészítések: 2022/02/08; 2022/02/28



Nr. 5 Hosanna – Benedictus – Hosanna – YouTube felvétel

<https://www.youtube.com/watch?v=0U-XKAbiM1I>



Nr. 5
Hosanna - Benedictus - Hosanna
(Benedictus: in b minor)

Composer: Aliz Asztalos
 Drafts composed: Budapest, 2005.
 Completed Version: Budapest, 2015-2021
 Text: Traditional Latin Mass Liturgy
 Copyright Reserved by ARTISJUS (Hungary)

Adagio
Espressivo piangendo ma passionato $\text{♩} = 70$

Piccini

2 Flutes

2 Oboes

2 Bassoons

2 Contrabassoons

4 Horns in F

2 Trumpets in C

2 Tenor Trombones

2 Tubas

Timpani

Tam-tam

Celestina Soprano (Solo)

Alto (Solo)

Tenor

Bass (Solo)

Choir

Adagio
Espressivo piangendo ma passionato $\text{♩} = 70$

String Quartet
 (Solo VI I, Solo VI II, Solo VIa I, Solo VIa II)

Tutti Solo Strings
 (a Solo VI I (p-2), a Solo VI II (p-2), a Solo VIa I (p-2), a Solo VIa II (p-2))

String Quartet
 (Solo VI I, Solo VI II, Solo VIa I, Solo VIa II)

Tutti Solo Strings
 (a Solo VI I (p-2), a Solo VI II (p-2), a Solo VIa I (p-2), a Solo VIa II (p-2))

2 Violins I (Solo)

2 Violins II (Solo)

2 Violas (Solo)

2 Violoncellos (Solo)

Violin I

Violin II

Viola

Violoncello

Contrabass

molto pesante

molto pesante

molto pesante

Asztalos Aliz

MISSA DEUS

Die Heilige Große Messe

Nr. 6.

Agnus Dei – Dona nobis pacem

Bibliai mottó:

- *„Megfordulék azért, hogy lássam a szót, amely velem beszéle; megfordulván pedig, láték hét arany gyertyatartót; És a hét gyertyatartó között hasonlót az ember Fiához, bokáig érő ruhába öltözve, és mellénél aranyövvel körülövezve. Az ő feje pedig és a haja fehér vala, mint a fehér gyapjú, mint a hó; és a szemei olyanok, mint a tűzláng; És a lábai hasonlóak valának az izzó fényű érczhez, mintha kemenczében tüzesedtek volna meg; a szava pedig olyan, mint a sok vizek zúgása. Vala pedig a jobb kezében hét csillag; és a szájából kétélű éles kard jő vala ki; és az ő orcája, mint a nap amikor fénylik az ő erejében.”*
(Újszövetség, János Apostol Mennyei Jelenésekről Való Könyve 1:12-16
A megdicsőült Emberfiának megjelenése (részlet))

Műleírás

- *Adagio piangendo ma passionato*
Egy mély értelmű, súlyos könyörgés – az *Ember* alázatos, ugyanakkor fennkölt könyörgése a Krisztushoz, a Megváltóhoz.
- *Calmo doloroso ma passionato*
A *Bárány* siralma és szomorúsága, s annak az *Embernek* kínja, ki nagy keresztet kapott az Istentől. Az énekes szólisták (SATB) – quasi *Piéta* – a *Fiút* sirató Szent Szűz fájdalmát tolmácsolják.
- *Calmo – Piangendo amabile*
A *Bárány* mindenhatósága, egyszerű dallamba foglalva. (*Ezt a dallamot, melyet a vonósok (Vla. I; Vc. I.) tolmácsolnak, a szerző 12 éves korában fogalmazta meg.)
- *Passionato fatalmente con forza*
A világméretű fájdalom zenei megfogalmazása, quasi *Fatalmente* karakterrel.
- *Sotto voce ma passionato – "Secret flame" – Tutti Strings*
A szenvedő *Ember* felkiáltása az Isteni irgalomért – egyben egy „titkos lángolás” („*Secret Flame*”), melyet a vonósok misztikus hangulatú triolái jelképeznek.
- *Drammatico e molto passionato con forza – "Secret flame"*
Újból felhangzik a „titkos lángolás” („*Secret Flame*”): az Isteni Tűz Szentsége, a vonós triola-motívumok által misztikusan tolmácsolva. A *tenor* szóló mondanivalója a következő: a szenvedő, s a szenvedésével magára maradt *Ember* kétségbeesett kiáltása az Istenhez. A kórus kíséret a Szentek irgalmas védelmét és együttérzését jelképezi.
- *Calmo doloroso ma passionato*
Megismétlődik a *Bárány* fájdalma és szomorúsága szintén a szóló vonósok közvetítésével.

- *Calmo – Piangendo amabile*
(*ism.)
- *Passionato fatalmente con forza*
(*ism.)
- *Sotto voce ma passionato – "Secret flame" – Tutti Strings*
- *Drammatico e molto passionato con forza – "Secret flame"*
A „titkos lángolás” („Secret Flame”) motívum újbóli elhangzása, most a *basszus-szólóval* kiegészítve.
- *Grandioso animato con spirito – Tutti Strings*
Egy jellegzetes átvezető rész után felcsendül az „Agnus Dei qui tollis peccata mundi”-téma – quasi *Tutti*, újabb, *Grandioso* formába öntve.
- *Amabile misterioso e felice – Tutti Strings (sempre)*
A „Dona nobis pacem” („Adj nekünk békét”) motívum először hangzik fel. A sötét fellegek feloszlottak, s megszületett a remény, a Békesség Szent reménye – *Amabile misterioso e felice* karakterrel.
- *Estatico felice con spirito*
A Békesség iránti szenvedélyes vágy kifejeződése.
- *Dolcissimo amabile e delicatezza*
Gyermeki lényünk Békesség iránti vágyakozása.
- *Tutti con forza – Euforico felice*
A Békesség megvalósulása, mely Lelkünkben kirobbanó örömet vált ki, eufórikus hangulattal.
- *Amabile misterioso e felice con moto – Tutti Strings*
(*Tutti Solo Strings+String Orchestra*)
A „Dona nobis pacem” („Adj nekünk békét”) motívum itt másodszor hangzik el, igen gazdag hangszereléssel.
- *Misterioso etereo e passionato calmo*
A tétel lezárása előtti megnyugvás, melyet az énekes szólisták (SATB), és a vonósnégyes tolmácsolnak quasi *calmo* karakterrel.
- *Luminoso maestoso con forza*
A Békesség megvalósulása, és felmagasztosulása fényes *E-dúrban* – egyben a tétel, és a teljes mise lezárása.

Asztalos Aliz

Budapest, 2022/03/19



Nr. 6 Agnus Dei/Dona nobis pacem – YouTube felvétel

<https://www.youtube.com/watch?v=CmZVSVORpzA>

Composer: Aliz Asztalos
Composed drafts: Eger, 1996. - Budapest, 2003-2004.
Composed: 2015.
Completed Version: Budapest, 2015-2021
Text: Traditional Latin Mass Liturgy
Copyright Reserved by ARTISJUS (Hungary)

Adagio piangendo ma passionato $\text{♩} = 20$

Calmo doloroso ma pa

Flauto

Fagotto

Oboe

Clarinetto in A

Bassoon

Contrabbasso

Tromba in F

Tromba in C

Tenor Trombone

Tubo

Timpani

Tam-tam

Coloratura Soprano (Solo)

Alto (Solo)

High Tenor (Solo)

Bass (Solo)

Choir

Violino I (Solo)

Violino II (Solo)

Viola (Solo)

Violoncello (Solo)

Violino I

Violino II

Viola

Violoncello

Contrabbasso

A - G - NUS DE - I, A - G - NUS DE - I, QU - I TOL - LIS PEO - CA - TA MUN - DI A - G - NUS DE - I, A - G - NUS DE - I, QU - I TO - L - LI - S PEO - CA - TA MU - N - DI

Calmo doloroso ma pa

Tutti Solo Strings

(Vln I)-s, Vln II)-s, Vla I

